

U S N E S E N Í

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Heleny Horákové a soudců JUDr. Markéty Čermínové a Mgr. Richarda Tomana v právní věci péče o **nezl. R. H. R., nar. xxx a nezl. R. H. R., nar. xxx**, obou zast. Městskou částí Praha 14, se sídlem Bratří Venclíků 1073, Praha 9, jako kolizním opatrovníkem, děti matky Ing. Evy Ž., nar. xxx, bytem xxx a otce Ing. Michala R., nar. xxx, bytem xxx, o úpravu poměrů k nezl. dětem, k odvolání matky proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 9, ze dne 12. června 2012, č.j. 25 Nc 348/2011-766

t a k t o :

Usnesení soudu I. stupně se **potvrzuje**.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným usnesením soud I. stupně uložil oběma rodičům po dobu tří měsíců účast na mimosoudním smírčím nebo mediačním jednání, a to u Asociace mediátorů České republiky se sídlem Praha 5, K Vodojemu 4. Z odůvodnění napadeného usnesení se podává, že takto soud I. stupně rozhodl za situace, kdy pře ním probíhá komplikované řízení ve věci úpravy poměrů k nezl., které trvá již velmi dlouhou dobu, a to nejen s ohledem na rozsáhlost dokazování, ale i s přihlédnutím ke skutečnosti, že poslední tři ústní jednání byla z důvodu omluvy ze strany matky odročena. Ze závěrů znaleckého posudku vyplývá negativní ovlivňování nezl. dětí ze strany matky. Komunikace mezi rodiči je problematická. Ze strany otce nebylo zjištěno závažné jednání ve vztahu k nezl. dětem, které by jej vylučovalo z jejich výchovy či ze styku s nimi. Styk otce s nezl. dětmi byl zatím upraven pouze v omezeném rozsahu na základě předběžného opatření. Ve věci bylo zahájeno řízení ve věci nařízení soudního dohledu dle § 81 odst. 1 o.s.ř. (dohled dle § 43 odst. 1 písm. b) zák. o rodině). Ze strany orgánu sociálně právní ochrany dětí byla rodičům doporučena účast na mediačním jednání, kterého však má však skutečný zájem se účastnit pouze otec, matka se opakovaně z mediačního sezení omlouvá.

S přihlédnutím k problémům v komunikaci mezi rodiči i postoj matky soud aplikoval ustanovení § 100 odst. 3 o.s.ř. dle kterého ve věcech péče o nezl. děti může soud uložit účastníkům na dobu nejvýše tří měsíců účast na mimosoudním smírčím nebo mediačním jednání, nebo rodinné terapii. Ze strany orgánu sociálně právní ochrany dětí Městské části Prahy 14 bylo zjištěno, že mediační sezení byla ze strany OSPOD domluvena na Asociaci mediátorů ČR. Z tohoto důvodu byla rodičům uložena povinnost absolvovat mediaci právě na tomto pracovišti, přičemž se jedná o nevládní organizaci, která sdružuje mediátory a je členem sítě světového fóra mediátorů. Na území ČR působí již od roku 2001.

Proti tomuto rozhodnutí se v zákonné lhůtě odvolala matka. Soudu I. stupně vytkla, že dostatečně nezdůvodnil, proč mediaci nařídil. Poukázala na to, že namítla podjatost soudkyně, které vytyká lajdáckost a chaotičnost ve vydávaných rozhodnutích. Dále matka namítá, že v souzené věci nebude mít nařízená mediace valného významu, neboť rodiče se dohodnout neumějí. Otec stále trvá na tom, aby matka změnila styl života, ukončila současný

partnerský vztah a vrátila se i s nezl. dětmi k otci. To matka odmítá, takže domluva není možná. Navíc tím, že byla mediace autoritativně nařízena, ztrácí se tím prvek dobrovolnosti, na což je matka citlivá. Dále matka rozebírá důvod rozpadu partnerského vztahu s otcem nezl. dětí, poukazuje na jeho neschopnost a nechť najít si práci, aby mohl plnit svoji vyživovací povinnost k rodině a stejně tak poukazuje na to, že obě nezl. děti jsou spokojené v současné rodině, kde vyrůstají s polorodým bratrem, ke kterému mají silnou citovou vazbu. Rozebírá rozdíly ve vztahu otce nezl. dětí k nim (otec nerespektuje jejich zájmy, neúčastní se jejich veřejných vystoupení ani rodičovských schůzek, neplní sliby jim dané) a vztahu jejího současného manžela, který se oběma nezl. dětem maximálně věnuje. Odvolacímu soudu navrhla, aby usnesení soudu I. stupně zamítl.

Odvolací soud přezkoumal napadené usnesení i řízení, které mu předcházelo, a to podle ust. § 212 o.s.ř. a § 212a, odstavec 1, 3, 5 o.s.ř., aniž nařizoval jednání (§ 214, odstavec 2, písmeno c/ o.s.ř.). Poté dopěl k závěru, že odvolání není důvodné.

Nejprve se odvolací soud zabýval námitkou podjatosti, kterou matka vznesla proti soudkyni, již věc byla přidělena k projednání a rozhodnutí rozvrhem práce. Soudkyně ve svém vyjádření uvedla, že ve věci není podjatá a k věci, účastníkům a jejich zástupcům nemá žádný osobní vztah. Podle ust. § 14, odst. 1 o.s.ř. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodování věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Poměrem k věci je osobní vztah soudce k projednávané věci a přímý nebo nepřímý zájem na výsledku řízení. Dále je třeba poměrem k věci rozumět i to, že soudce má předem o věci poznatky, které by měl získat až za řízení a které mohou ovlivnit jeho nestrannost. Poměr k účastníkům může být založen na jejich příbuzenském nebo jemu obdobném vztahu, jemuž na roveň může v konkrétním případě stát vztah přátelský, či zjevně nepřátelský. V úvahu přichází též vztah ekonomické závislosti. Je však vyloučeno, aby důvodem pochybností o soudcově nepodjatosti byly okolnosti, které spočívají buď v jeho postupu v řízení v projednávané věci, nebo v jeho rozhodování v jiných věcech (§ 14, odst. 4 o.s.ř.). Žádné tyto skutečnosti však nebyly z předloženého spisu zjištěny a tvrzení o nich ostatně nejsou ani obsažena v námitce podjatosti. Výtky zde obsažené se týkají vesměs postupu řízení, avšak procesní postup, jakož i věcná správnost rozhodnutí mohou být přezkoumávány jen v rámci odvolacího řízení z podnětu opravných prostředků a nikoli na základě námítky podjatosti. Za situace, kdy nebyly zjištěny žádné skutečnosti odůvodňující postup soudu podle § 14, odst. 1 o.s.ř., posoudil odvolací soud vznesenou námitku podjatosti jako nedůvodnou.

Stejně nedůvodné hodnotí odvolací soud i odvolání samé. Soud I. stupně ve svém postupu podloženém ust. § 100 odst. 3 o.s.ř. nikterak nepochybil. Nelze přehlédnout, že toto řízení je řízením o úpravu poměrů nezl. dětí, bylo zahájeno 18.5.2011 a po ročním řízení obsahuje již 845 stran, když oba rodiče neustále činí nové nemeritorní návrhy, o nichž je třeba rozhodnout a spis doplňují dalšími listinami na podporu svých tvrzení. Pravomocná rozhodnutí se snaží zvrátit novými návrhy. Z celého obsahu spisu je zřejmé, že rodiče ve vzájemných vztazích po rozpadu partnerského vztahu nenalezli dostatek objektivitu a odstupu, aby se sami dokázali dohodnout o poměrech svých nezl. dětí. Za této situace je to právě soud, který musí namísto rodičů o poměrech rozhodovat a to autoritativním způsobem, když rodiče se dohodnout nedokáží. Z tohoto pohledu je námitka matky, že autoritativně nařízena mediace jí bere „svobodu“, zcela irrelevantní. Nelze pominout teorii práva, podle které zásada oficality ovládá proces tehdy, jestliže rozhodující vliv na řízení a na jeho předmět má soud. Proces ovládaný zásadou dispoziční oproti tomu ponechává dispozici řízením a jeho předmětem v rukách účastníků. Sporný civilní proces ovládá zásada dispoziční, nesporný civilní proces pak právě zásada oficality. Třetí odstavec byl k ust. § 100 vložen do o. s. ř. teprve novelou č. 295/2008 Sb., účinnou od 1. 10. 2008. Zavádí se jím účast na mimosoudním smírčím nebo mediačním jednání nebo na rodinné terapii. Toto opatření může soud uložit právě účastníkům ve věcech péče soudu o nezletilé. Slovo „může“ nevyjadřuje libovůli soudu při rozhodování o otázce, zda uvedené alternativní způsoby řešení

rodinných konfliktů využije, nýbrž má povahu ustanovení kompetenčního, tj. svěřuje soudu kompetenci uložit účastníkům řízení ve věcech péče soudu o nezletilé účast na mimosoudním smírčím nebo mediačním jednání nebo na rodinné terapii. Proto by měl soud k tomuto prostředku sáhnout vždy, lze-li jej považovat za vhodný. Konečně lze poukázat i na čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práva a základních svobod, jímž je ochrana jednotlivce před svévolnými zásahy orgánů veřejné moci. Toto ustanovení smluvnímu státu neukládá pouze povinnost zdržet se takových zásahů, avšak k tomuto spíše negativnímu závazku se mohou přidat pozitivní povinnosti, jež jsou účinnému respektováním soukromého či rodinného života vlastní. Ty mohou zahrnovat přijetí opatření směřujících k respektování rodinného života až po úroveň vztahů mezi jednotlivci, k nimž mimo jiné patří zavedení adekvátního a dostatečného souhrnu právních prostředků k zajištění legitimních práv zúčastněných osob a plnění soudních rozhodnutí, popř. vhodných zvláštních opatření (viz, *mutatis mutandis*, *Zawadka proti Polsku*, č. 48542/99, § 53, 23. června 2005). Že v souzené věci je tento způsob vhodný, vyplývá již ze shora uvedených skutečností. Namísto toho, aby oba rodiče byli dětem příkladem a prokázali i svými vzájemnými vztahy před nimi prezentovanými, že byť se jejich partnerský vztah rozpadl, neporušilo to jejich vztahy (zejména citové) k dětem samotným a že ve vztahu rodičů a dětí se nic nemění, oba rodiče zjevnou vzájemnou nevraživostí a neschopností se dohodnout, narušují harmonický vývoj a celkově tím i život svých nezl. dětí. Právě z toho důvodu musí mít nezl. děti ustanoveného kolizního opatrovníka, který musí dbát ochrany jejich zájmů. Nařízená mediace je na místě vždy, lze-li od ní důvodně očekávat přínos pro řešení rodinné situace. Z citovaného zák. ustanovení pak konečně vyplývá, že účast na mimosoudním smírčím nebo mediačním jednání nebo rodinné terapii nelze uložit po dobu platnosti předběžného opatření ve věcech tzv. domácího násilí podle § 76b odst. 1. K jeho trvání srov. komentář k § 76b odst. 3 a 4. Takové předběžné opatření však v souzené věci nařízeno nebylo a proto jsou veškeré úvahy matky o tom, že mediace byla nařízena v rozporu se zákonem, rovněž irelevantní. Rovněž pak porovnávání vztahu otce k nezl. dětem se vztahem, který k nim má současný manžel matky, nemá právní význam pro rozhodování o mediaci a není odvolacím důvodem způsobilým zvrátit správnost rozhodnutí soudu. Matka nemůže zvrátit samu skutečnost, že otcem nezl. R. a R. je jejich biologický otec, který je k nim vázán veškerými rodičovskými právy i povinnostmi. Pouze rodiče nezl. dětí se musejí dohodnout o úpravě poměrů nezl. dětí poté, co se jejich partnerský vztah rozpadl. Za současného stavu řízení soud I. stupně správně shledal, že účinným prostředkem k takové dohodě může být právě nařízená mediace.

Z uvedených důvodů shledává odvolací soud rozhodnutí soudu I. stupně věcně správným a proto jej potvrdil za použití ust. § 219 o.s.ř.

Proti tomuto usnesení **n e n í** dovolání přípustné.

V Praze dne 7. srpna 2012

JUDr. Helena Horáková, v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Renata Ševčíková